

Wyrok z dnia 27 maja 1999 r.

I PKN 81/99

Wykonanie prawomocnego wyroku przywracającego nauczyciela do pracy nie może polegać na przeniesieniu go w stan nieczynny.

Przewodniczący: SSN Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Walerian Sanetra, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 27 maja 1999 r. sprawy z powództwa Marii K. przeciwko Szkole Podstawowej w S. o uznanie za bezskuteczne przeniesienia w stan nieczynny, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 22 września 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w pkt. I i II i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 22 września 1998 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Ząbkowicach z dnia 15 kwietnia 1998 r. [...] w ten sposób, że oddalił powództwo Marii K., a także oddalił jej apelację, bez obciążania kosztami postępowania. W sprawie tej powódka wniosła o uznanie za bezskuteczne przeniesienia jej w stan nieczynny przez pozwaną Szkołę Podstawową w S. Pozwana pismem z dnia 30 grudnia 1996 r. powiadomiła powódkę, że w związku z porzuceniem pracy została przeniesiona w stan nieczynny i jej stosunek pracy wygaśnie z dniem 30 czerwca 1997 r. Sąd pierwszej instancji, po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 15 kwietnia 1998 r. na zasadzie art. 45 w związku z art. 47 KP zasądził od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie w kwocie 1612,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu oraz oddalił powództwo w dalszej części, uznając, iż przywrócenie powódki do pracy na poprzednich warunkach jest niecelowe, gdyż pozwa-

na Szkoła przewidziana była do likwidacji.

Stanowisko to zakwestionował Sąd drugiej instancji, który uznał, że w roku szkolnym 1996/97 w pozwanej Szkole zmniejszono liczbę oddziałów i liczbę etatów nauczycielskich. Również w kolejnym roku szkolnym została ograniczona liczba oddziałów. Zmiany te wynikły ze zmniejszenia się ilości uczniów i uzasadniały kompetencję dyrektora szkoły z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela do przeniesienia jednego z nauczycieli w stan nieczynny. Za wyborem powódki przemawiały jej najniższe kwalifikacje zawodowe spośród zatrudnionych nauczycieli, niepodnoszenie kwalifikacji zawodowych, skargi rodziców i negatywna ocena pracy. Zdaniem tego Sądu, do instytucji przeniesienia w stan nieczynny nie mają zastosowania przepisy Kodeksu pracy. Jeżeli Sąd pierwszej instancji uznał, że brak było podstaw do przeniesienia powódki w stan nieczynny, to powinien był przywrócić ją do pracy zgodnie z Kartą Nauczyciela, natomiast nie było podstaw do zasądzenia odszkodowania w oparciu o przepisy Kodeksu pracy. Jednakże Sąd drugiej instancji przyjął, że zaistniały przesłanki z art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, a pozwana zastosowała obiektywne i słuszne kryteria decydujące o wyborze powódki do przeniesienia w stan nieczynny.

W kasacji powódki podniesiono zarzuty naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 20, art. 6 i art. 91 c ust. 1 Karty Nauczyciela, a także naruszenie art. 233 § 1 i 328 § 2 KPC przy ocenie kryteriów decydujących o wyborze powódki do przeniesienia w stan nieczynny. W ocenie skarżącej zmiany organizacyjne u strony pozwanej w roku szkolnym 1996/97 nie odnosiły się do powódki, która uzyskała prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Ząbkowicach Śl. [...], którego pozwana bezprawnie nie wykonała. Także zmiany organizacyjne w roku szkolnym 1998/99 nie mogły stanowić takiej przyczyny, albowiem nie wystąpiły w dacie przeniesienia jej w stan nieczynny. Dokonując odmiennych ustaleń, Sąd Wojewódzki nie wskazał dowodów, na których podstawie doszedł do ustalenia istotnych dla sprawy okoliczności, uzasadniających zastosowanie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela. W szczególności negatywna ocena pracy nauczycielskiej powódki nastąpiła z naruszeniem art. 6 Karty Nauczyciela. Sprzeczny z art. 91 c Karty Nauczyciela jest pogląd Sądu drugiej instancji, że w zakresie uprawnień nauczyciela z tytułu niezgodnego z prawem przeniesienia w stan nieczynny nie znajdują zastosowania przepisy Kodeksu pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona, albowiem Sąd drugiej instancji dokonał istotnego w sprawie ustalenia, że powódka ma najniższe kwalifikacje zawodowe spośród nauczycieli zatrudnionych w pozwanej Szkole, bez wskazania dowodów, na jakich oparł to ustalenie i bez umotywowania odmowy wiarygodności dowodom przeciwnym. Dlatego Sąd Najwyższy uznał, iż uzasadniony kasacyjny zarzut naruszenia art. 328 § 2 KPC powoduje nie tylko brak możliwości przeprowadzenia kasacyjnej kontroli ustalenia spornej kwestii co do kwalifikacji powódki, ale również czyni przedwczesną możliwość zweryfikowania zarzutu dowolnej oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie (art. 233 § 1 KPC). Inaczej rzecz ujmując, bez znajomości dowodów, na których oparty został zaskarżony wyrok (art. 328 § 2 KPC), niemożliwa jest kasacyjna kontrola zarzutu nieprawidłowej sędziowskiej oceny zebranego materiału dowodowego (art. 233 § 1 KPC).

Trafny okazał się również zarzut naruszenia art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, ponieważ zmiany organizacyjne w pozwanej Szkole, odnoszące się do roku szkolnego 1998/1999, nie mogły być przyczyną wstecznego przeniesienia powódki w stan nieczynny z dniem 1 stycznia 1997r. Natomiast w odniesieniu do zatrudnienia powódki w roku szkolnym 1996/97 istotny jest przywoływany w sprawie prawomocny wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Ząbkowicach Śląskich z dnia 21 listopada 1996 r. [...], ustalający, że powódkę nadal łączy stosunek pracy z pozwaną szkołą. W takich okolicznościach sprawy przeniesienie powódki w stan nieczynny z dniem 1 stycznia 1997 r., z towarzyszącą temu działaniu argumentacją pracodawcy porzucenia pracy przez powódkę, stanowiło nie tylko bezprawne niewykonanie prawomocnego orzeczenia sądowego, ale również rażące naruszenie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, który wymaga wskazania ustawowo określonych zmian organizacyjnych w szkole jako przyczyny przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Okoliczności dotyczące wykonywania obowiązków nauczycielskich mogą być rozważane i ocenione wyłącznie przez pryzmat kryterium wyboru osoby przeznaczonej do przeniesienia w stan spoczynku lub do rozwiązania stosunku pracy, w razie koniecznej racjonalizacji zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1994 r., I PRN 56/94, OSNAPiUS 1995 nr 1, poz. 5).

Za trafny należało uznać jedynie pogląd Sądu drugiej instancji, że w razie uznania bezpodstawności przeniesienia w stan nieczynny nauczyciel powinien być w zasadzie przywrócony do pracy z uwagi na wyczerpującą regulację w Karcie Nau-

czyciela instytucji przeniesienia w stan nieczynny, co potwierdza ratio legis unormowań zawartych w art. 20 ust. 1 i 7 Karty Nauczyciela. Zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania zamiast przywrócenia jej do pracy przez Sąd pierwszej instancji, który prawidłowo ustalił brak przesłanek do przeniesienia jej w stan nieczynny, mogło naruszyć art. 20 ust. 1 (a contrario) oraz art. 45 § 2 i art. 47¹ KP w związku z art. 91c Karty Nauczyciela. Procesy reorganizacji szkół nie uniemożliwiają bowiem uzasadnionego przywrócenia nauczyciela do pracy, zwłaszcza że z reguły następują one w ramach przekształceń organizacyjno-prawnych, co na gruncie nauczycielskich stosunków pracy wymaga uwzględnienia reguł art. 23¹ KP w związku z art. 91c Karty Nauczyciela.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował kasatoryjnie na podstawie art.393¹³ KPC.

=====